

приклад демонструє, як письменниця використовує фразеологізм в несподіваний спосіб для створення комічних ситуацій.

Такі модифікації фразеологізмів роблять текст більш інтригуючим і дозволяють Крістін Нестлінгер створювати багатофункціональний мовний матеріал. Вона використовує ці лінгвістичні прийоми, щоб створити літературний текст, який би був цікавим для читачів різних вікових категорій.

У книгах авторки мовний ігровий підхід до фразеологізмів стає ключовим засобом для створення літературних творів, які вражають читачів своєю оригінальністю та креативністю. Звідси стає зрозумілим, що зовнішня та внутрішня модифікації фразеологізмів у творах Крістін Нестлінгер розширюють їх мовну і художню цінність, роблячи її книги унікальними в літературному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Burger, Harald, et al. Handbuch der Phraseologie / von Harald Burger, Annelies Buhofer und Ambros Sialm ; [unter Mitarbeit von Brigit Eriksson]. Berlin : De Gruyter, 1982. 433 S.
2. Donalies, Elke. Basiswissen Deutsche Phraseologie / Elke Donalies. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag, 2009. 132 S.
3. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer. 2., durchges. und erg. Aufl. Tübingen : Niemeyer, 1997. 357 S.
4. Nöstlinger, Christine. Die feuerrote Friederike / Christine Nöstlinger. München : Deutscher Taschenbuch Verlag. 1. Auflage, 1970. 104 S.
5. Nöstlinger, Christine. Die Ilse ist weg. / Christine Nöstlinger. Berlin : Langenscheidt. 1980. 103 S.
6. Nöstlinger, Christine. Konrad oder Das Kind aus der Konservenbüchse. / Christine Nöstlinger. Hamburg : Verlagsgruppe Oetinger. 1975. 160 S.
7. Palm, Christine. Phraseologie im Deutschen / Christine Palm. Tübingen: Gunter Narr Verlag. 2. Auflage, 1997. 130 S.

*Боднарчук Андрій
Науковий керівник – доц. Бияк Наталія*

КОЛЬОРОНАЗВА GELB У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЗМІ

Кольори, що нас оточують, служать важливим компонентом нашого сприйняття. Вони присутні у мовній картині світу кожного народу та кожного індивіда зокрема. Будучи певним символом, кольори відображають особливості і стають об'єктом дослідження у різних галузях науки: фізичні властивості кольору і фарб досліджують представники природничих наук, філософи і психологи — вплив кольору на людину, її емоційний стан, а мовознавці — походження кольороназв, їх семантику та когнітивні властивості.

На сьогодні існує велика кількість праць відомих вітчизняних (І. Бабій, Т. Беценко, Т. Венкель, С. Кантемир, Т. Козак, Т. Ковальова) та зарубіжних мовознавців (Г. Бургер, Г.-У. Дітц, Б. Зандіг, В. Фляйшер), які обрали для свого дослідження цей цікавий розділ лексики. Однак відносно мало наукових розвідок, які стосуються вивчення вживання кольороназв у медійному дискурсі, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою статті є виявлення і аналіз фразеологізмів та сталих виразів із компонентом-колонорімом *gelb* у німецькомовних виданнях, зокрема у газеті *Handelsblatt*, опис їх походження та використання.

Звернемося спочатку до значення прикметника *gelb* у словниках та до його походження. Найавторитетніший словник німецької мови десяти томник *Das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache*, який містить понад 780 тисяч статей, подає його значення як *von der Farbe einer reifen Zitrone* ‘від кольору стиглого лимона’ [2].

Щодо походження слова на позначення кольору, то Словник відсилає до середньовісньонімецької основи *gel-*, яка у свою чергу походить від давньовісньонімецького слова *gelo* ‘*glänzend, schimmernd*’ (блискучий, мерехтливий), що свідчить про його первинне називання чогось теплого, світлого і яскравого [2].

На сьогоднішній день існує значний масив інформації щодо колірної символіки. Є традиційна класифікація кольорів, згідно з якою кольори поділяються на дві групи: теплі, «стимулюючі», і холодні. Жовтий колір належить до теплої кольорової гамми. Він настільки яскравий, що може виділятися навіть тоді, коли знаходиться в оточенні інших не менш яскравих кольорів.

Психологи відносять його до позитивного кольору. Адже жовтий - колір сонця, світла. І, зрозуміло, що викликає у людини почуття оптимізму, ясності та тепла. З іншого боку, цей колір нерідко співвідноситься із золотим кольором, тому асоціюється з золотом, багатством [1].

Однак символічне значення жовтого у культурах народів світу та у різні історичні періоди не є таким однозначно позитивним. Палітра значень коливається від найпозитивнішого — кольору світла та імператорів, аж до вкрай негативного — до кольору заздростів і розбійників.

Жовтий колір зміцнює як впевненість у собі, так і готовність йти на ризик. Він пригнічує страхи та створює приємні відчуття світла, тепла, позитиву, креативності. Водночас, в перші дні християнства жовтий почав асоціюватися зі смертю, руїною, невір'ям, лицемірством і заздрістю. У той час пожовтіння шкіри символізувало злість і вічну заздрість («пожовтіли від заздрості») і ревності, а також скупість. Як відомо, заздрість і жадібність були двома із семи смертних гріхів у християнстві, що було ще однією причиною для дискримінації жовтого кольору [1].

Серед фразеологізмів із негативною конотацією найбільш відомими і вживаними є вирази *gelb vor Neid sein/werden* ‘пожовтіти від заздростів’, *gelb vor Eifersucht sein/werden* ‘пожовтіти від ревності’. Ймовірно таке уявлення про хворобливий стан людини, пов'язане з дією жовчі. При її надмірній кількості шкіра людини стає жовтого, жовто-зеленого або жовто-коричневого кольору. Вигляд ревнивців та заздрісників зовні також нагадує такий хворобливий стан людини. Тому поряд із цими виразами прикметники варто назвати і прикметники *gelbbraun* і *gelbgrün*, які також нерідко мають таку ж конотацію і позначають відтінки кольору шкіри

хворої, злої і ревнової людини. До слова, не тільки ці дві кольороназви містять компонент *gelb*. Відомий німецький мовознавець, дослідник фразеологізмів В. Фляйшер називає прикметник *gelb* одним із найбільш вживаних компонентів у складених прикметниках та іменниках [3; 157]

У німецькомовній пресі заздрощі бувають не тільки жовтими (*Neidgesellschaft: Die gelbe Gefahr*), але здебільшого зеленими (*Grün vor Neid*), або навіть і зелено-жовтими (*er wurde grün und gelb vor Neid*).

Інший відомий фразеологізм, який увійшов навіть до десятитомника *Das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache*, *jemandem die gelbe Karte zeigen* ‘показати комусь жовту картку’, походить із футбольної термінології. Жовта картка футбольному гравцеві служить попередженням за його неспортивне поведіння на полі. Зрозуміло, що найчастіше цей вислів використовується у своєму прямому значенні — у футбольних репортажах під рубрикою Спорт: *Der Innenverteidiger sah in Würzburg seine zehnte Gelbe Karte und muss im abschließenden Saisonspiel aussetzen* [4]

А от у переносному значенні його любляють використовувати у фінансових та економічних оглядах у відповідних рубриках, коли мова йде про висловлення недовіри топ-менеджерам, керівникам профспілок або директорам фінансових установ: *Aufsichtsratschef Michael Oltmanns hat von den Aktionären wegen seiner Amtsführung die gelbe Karte erhalten*.

Жорстку конкуренцію між підприємствами і корпораціями, яка нагадує подекуди захоплюючі спортивні турніри, у публіцистиці також люблять описувати спортивною термінологією: *Es ist das verschärfte Signal, quasi die gelbe Karte an Eurowings* [4]

З часом термін перекочував і міцно закріпився у політичних оглядах та репортажах: *Die Niederländer zeigen ihrer Regierung eine Gelbe Karte. Populisten profitieren von der Wut der Bauern und der Unzufriedenheit der Bürger* [4]. *Die Ratingagentur Moody's hat ihren Ausblick für Israel von „positiv“ auf „stabil“ reduziert – eine Art „gelbe Karte“ gegen das Land* [4].

Ще один сталий вираз, який входить до словника, *das ist das Gelbe vom Ei*. Буквальний переклад виразу ‘це яєчний жовток’. Частіше вживається протилежний за значенням вираз *nicht das Gelbe vom Ei*. Фраза використовується для того, щоб дати зрозуміти співрозмовнику, що наявні результати не ідеальні. Такий коментар під перевіреною роботою чи проектом сигналізує, що його потрібно переробити. Найчастіше цей вираз використовують спортсмени в інтерв'ю, коли характеризують свої спортивні успіхи: *Auch wenn das Spiel gegen Belgien "noch nicht das Gelbe vom Ei war", hält die Eisschnellläuferin die Brasilianer für die technisch beste Mannschaft: "Die sind auf jeden Fall noch steigerungsfähig.* [4]

Nach so einem Tag weiß man nicht, wo man steht”, sagte der Ferrari-Star Vettel am Freitag: „Generell war das heute nicht das Gelbe vom Ei, wenn man nicht soviel fahren kann, wie man will. [4]

Окрім фразеологізмів кольороназви використовуються для позначення національних та державних кольорів.

У публікаціях в рубриках Politik, Internationale Beziehungen прикметник gelb присутній доволі часто. Після повномасштабного нападу росії на Україну, події у нашій країні висвітлюються ледь не щодня у кожному виданні Німеччини. І нерідко поряд із назвою країни вживається і жовто-блакитний колір, як символ України.

Auch lokal rufen viele Vereine und Anlaufstellen zur Spende auf. Organisationen wie der Deutsch-Ukrainische Verein Blau-Gelbes Kreuz. [4]

Viele Unternehmen sind verunsichert, wie sie auf die Lage in der Ukraine angemessen reagieren können. Die Supermarktkette Edeka erntete mit einem Social-Media-Posting in Blau-Gelb. [4]

Так, жовтий у поєднанні з блакитним або синім присутній на державних прапорах України. Але саме таке поєднання є на прапорах багатьох країн світу — Швеції, Боснії і Герцеговини, Казахстану, Барбадоса та ін., регіональних прапорах Австрії, Новій Зеландії, Панами, Польщі, Японії. Жовто-білий прапор має Ватикан. Також синьо-жовті кольори має і національний кримськотатарський прапор – жовта тамга на синьому тлі. Жовтий колір бачимо також на триколорах Андорри, Бельгії, Колумбії, М'янми. І відповідно репортажі з цих країн містять натяки на національні кольори цих країн.

Ще частіше знаходимо відсилання до кольорів, коли мова заходить про окремі політичні партії. У політиці Німеччини кожній партії притаманний певний колір. Так склалося протягом тривалого часу політичного життя, що у політичній Європі жовтий колір найчастіше асоціюється з лібералізмом. Він є офіційним кольором Альянсу лібералів і демократів за Європу" (АЛДЄ), а також ліберал-демократів в Німеччині, Румунії, Естонії та Сполученого Королівства (ліберал-демократи). У США, Лібертаріанська партія має офіційний колір, але часто використовує жовтий колір через його історичні асоціації з класичним лібералізмом і щодо золотої валюти і вільного ринку.

Як вже було згадано, у політичних оглядах німецькомовних ЗМІ жовтий колір виступає символом ліберальної партії — FDP (Вільна демократична партія Німеччини). Вона є однією із найпопулярніших партій у країні, нерідко входить до складу парламентських коаліцій федеральних земель та бундестагу, тому після виборів з'являються «кольорові» позначення ймовірних та реальних коаліцій: Als wäre nichts gewesen: Die deutsche Politik teilt sich plötzlich wieder in Schwarz-Gelb und Rot-Grün - und geht damit an der Wirklichkeit der Republik vorbei. [4]

Christian Lindner ist der unwahrscheinlichste Ampelkoalitionär, den man sich vorstellen kann. Er positionierte die Partei lange im bürgerlichen Lager und trommelte für ein schwarz-gelbes Bündnis. [4]

Grün-gelber Turbo: Mit marktwirtschaftlichen Maßnahmen Geld für den Klimaschutz eintreiben.

Окрім політичних кольорів журналісти любляють використовувати корпоративні кольори підприємств та фірм, а також кольори спортивних команд та клубів: Die

Sicherheitsbeamten mit den grauen Uniformen, die Ikea-Mitarbeiter in ihrem blau-gelben Einheitsdress.

Отже, кольороназви у німецькомовній пресі окрім стилістичної функції виконують також і називну. Вони служать маркером політичних партій, громадських об'єднань, окремих держав та народів, а також промислових та фінансових корпорацій та спортивних клубів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник В. І. Кольороназви "жовтий" та "синій" у семантиці фразеологічної одиниці в англійській та французькій мовах / В. І. Мельник, О. Ю. Качан // *Studia philologica*. 2012. Вип. 1. С. 120-123.
2. Duden. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden / Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich, Dudenverlag. B.3. 1999. 464 S.
3. Fleischer W. *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache* / Wolfgang Fleischer. 2., durchges. und erg. Aufl. Tübingen : Niemeyer, 1997. 357 S.
4. Handelsblatt / <https://www.handelsblatt.com/>